
२०२२-२०२३ या वर्षाकरिता प्रस्तावित केलेल्या विनियोजनांची अनुसूची
SCHEDULE OF APPROPRIATIONS PROPOSED FOR THE YEAR 2022-2023

---

(2)

विधानसभेच्या मतदानासाठी स्थूल मागण्या सादर करताना अनुसरावायाच्या कार्यपद्धतीवरील टीप

विधानमंडळाच्या कायद्याद्वारे विनियोजन केलेले असल्याशिवाय संविधानाच्या उपबंधान्वये राज्याच्या निधीतून कोणतीही रक्कम काढता येत नाही. म्हणजे, राज्याच्या एकत्रित निधीतून प्रत्येक प्रधान लेखा शीर्षानुसार किंवा मागणीनुसार वित्तीय वर्षामध्ये करावयाच्या निश्चित खर्चाला राज्य विधानमंडळाची विशेषकरून अधिकृत मंजूरी आवश्यक असते. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी ठरवून दिलेल्या लेखांकन पद्धतीनुसार, त्या त्या प्रधान शीर्षाखालील किंवा मागणीखालील खर्च कमी करून जमेच्या किंवा वसुलीच्या रकमा लेख्यात समायोजित केलेल्या असल्या तरीही अशा प्रकारची मंजूरी आवश्यक असते. तदनुसार विधानसभेच्या मतासाठी सादर केलेली २०२२-२०२३ ची स्थूल विनियोजने व राज्याच्या एकत्रित निधीवर आकारावयाची विनियोजने दर्शविणारी अनुसूची पृष्ठे १ ते १०७ वर छापलेली आहेत. अनुसूचीतील काही मागण्यांत समाविष्ट करण्यात आलेला खर्च हा एकाहून अधिक मंत्र्यांशी संबंधित असल्यामुळे सोयीच्या दृष्टीने अशा मागण्या अधिकतम तरतुदींवर नियंत्रण असणाऱ्या मंत्र्यांच्या नावाखाली दर्शविण्यात आल्या आहेत.

२. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २०३ (३) अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे, महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांनी विनियोजन अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या २०२२-२०२३ च्या अनुदानविषयक मागण्यांचा विचार करण्याची महाराष्ट्र विधानसभेला शिफारस केली आहे.

A NOTE ON THE PROCEDURE OF PRESENTING GROSS DEMANDS TO THE VOTE OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY

Under the provisions of the Constitution, it is not permissible to withdraw any money from the Consolidated Fund of the State except under appropriation made by law of the Legislature. In other words, positive expenditure to be incurred during a financial year out of the Consolidated Fund of the State under each major head of account or a demand is required to be specifically authorised by the State Legislature, notwithstanding the receipts or recoveries under the major head or demand which are adjusted in reduction of the expenditure thereunder, according to the principles of accounting laid down by the Comptroller and Auditor General of India. Accordingly, a schedule showing the gross appropriations for the year 2022-2023 which are put to the vote of the Legislative Assembly and also those that are proposed to be charged on the Consolidated Fund of the State is printed at pages 1 to 107. Expenditure included in some of the demands in the Schedule pertains to more than one Minister. For convenience such demands are shown in the name of the Minister controlling the largest provision.

2. The Governor of Maharashtra has recommended to the Maharashtra Legislative Assembly the consideration of the demands for grants for 2022-2023 specified in the Schedule of Appropriations as required by Article 203 (3) of the Constitution of India.

(4)

मागण्या आणि विनियोजने यांची विभागवार सूची आणि संबंधित मंत्र्यांचे पदनाम २०२२-२०२३
Departmentwise list of the Demands and Appropriations and the designation
of the Minister concerned 2022-2023

Departmentwise List of Demands and Appropriations and the Designation of the Minister Concerned, 2022-2023
मागण्या आणि विनियोजने यांची विभागवार सूची आणि संबंधित मंत्र्यांचे पदनाम, २०२२-२०२३

Designation of Minister	No. of Demand/ Appropriation मागणी किंवा विनियोजन क्रमांक	मंत्र्यांचे पदनाम
General Administration Department		सामान्य प्रशासन विभाग
The Chief Minister	A-1 to A-10	मुख्यमंत्री
The Minister for Protocol	A-4	राजशिष्टाचार मंत्री
The Minister for Ex-servicemen Welfare	A-4,A-5	माजी सैनिकांचे कल्याण मंत्री
Home Department		गृह विभाग
The Minister for Home	B-1,B-3,B-4,B-5,B-6,B-9, B-10, B-11	गृह मंत्री
The Minister for ports	B-7,B-8,B-12	बंदरे मंत्री
The Minister for Transport	B-3,B-4,B-7,B-10	परिवहन मंत्री
The Minister for State Excise	B-2	राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री
Revenue and Forest Department		महसूल व वन विभाग
The Minister for Revenue	C-1 to C-5,C-8,C-11,C-12	महसूल मंत्री
The Minister for Relief and Rehabilitation	C-5,C-6,C-9	मदत व पुनर्वसन मंत्री
The Minister for Forests	C-7,C-10	वने मंत्री
Agriculture,Animal Husbandry,Dairy Development and Fisheries Department		कृषि,पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
The Minister for Agriculture	D-1 to D-3,D-7,D-11	कृषी मंत्री
The Minister for Animal Husbandry	D-1,D-4,D-7,D-8	पशुसंवर्धन मंत्री
The Minister for Horticulture	D-3	फलोत्पादन मंत्री
The Minister for Dairy Development	D-5	दुग्धव्यवसाय विकास मंत्री
The Minister for Fisheries	D-1,D-6,D-9,D-10	मत्स्यव्यवसाय मंत्री
School Education and Sports Department		शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
The Minister for School Education	E-1 to E-5	शालेय शिक्षण मंत्री
The Minister for Sports and Youth Welfare	E-3,E-4	क्रीडा व युवक कल्याण मंत्री
Urban Development Department		नगरविकास विभाग
The Minister for Urban Development	F-1 to F-5,F-7,F-8	नगरविकास मंत्री
Finance Department		वित्त विभाग
The Minister for Finance	G-1 to G-10	वित्त मंत्री
Public Works Department		सार्वजनिक बांधकाम विभाग
The Minister for Public Works (excluding Public Undertaking)	H-2 to H-9,H-11	सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री
The Minister for Public Works (Public Undertaking)	H-5,H-7,H-8	सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री
Water Resources Department		जलसंपदा विभाग
The Minister for Khar Land Development	I-3,I-5	खारभूमी विकास मंत्री
The Minister for Water Resources and Command Area Development	I-1 to I-7	जलसंपदा व लाभक्षेत्र विकास मंत्री

(8)

Departmentwise List of Demands and Appropriations and the Designation of the Minister Concerned, 2022-2023
मागण्या आणि विनियोजने यांची विभागवार सूची आणि संबंधित मंत्र्यांचे पदनाम, २०२२-२०२३

Designation of Minister	No. of Demand/ Appropriation मागणी किंवा विनियोजन क्रमांक	मंत्र्यांचे पदनाम
Law and Judiciary Department The Chief Minister	J-1 to J-5	विधि व न्याय विभाग मुख्यमंत्री
Industries,Energy and Labour Department The Minister for Energy The Minister for Industries and Mining The Minister for Labour	K-1,K-6,K-11,K-12 K-3,K-7,K-9,K-10 K-3 to K-5,K-8,K-13	उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग ऊर्जा मंत्री उद्योग व खनिकर्म मंत्री कामगार मंत्री
Rural Development Department The Minister for Rural Development	L-1 to L-5,L-7,L-8	ग्रामविकास विभाग ग्रामविकास मंत्री
Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department The Minister for Food, Civil Supplies and Consumer Protection	M-1 to M-6	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग अन्न, नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री
Social Justice and Special Assistance Department The Minister for Social Justice The Minister for Special Assistance	N-1 to N-8 N-2,N-3	सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग सामाजिक न्याय मंत्री विशेष सहाय्य मंत्री
Planning Department The Minister for Planning The Minister for Employment Guarantee	O-1,O-2,O-4,O-6 to O-85 O-3	नियोजन विभाग नियोजन मंत्री रोजगार हमी मंत्री
Parliamentary Affairs Department The Minister for Parliamentary Affairs	P-1 to P-3	संसदीय कार्य विभाग संसदीय कार्य मंत्री
Housing Department The Minister for Housing	Q-1 to Q-4,Q-6	गृहनिर्माण विभाग गृहनिर्माण मंत्री
Public Health Department The Minister for Public Health and Family Welfare	R-1 to R-4	सार्वजनिक आरोग्य विभाग सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री
Medical Education and Drugs Department The Minister for Medical Education The Minister for Food and Drugs Administration	S-1 to S-5 S-1,S-4	वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्वये विभाग वैद्यकीय शिक्षण मंत्री अन्न व औषध प्रशासन मंत्री
Tribal Development Department The Minister for Tribal Development	T-1 to T-6,T-8 to T-11	आदिवासी विकास विभाग आदिवासी विकास मंत्री
Environment and Climate Change Department The Minister for Environment and Climate Change	U-1 to U-5	पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री

Departmentwise List of Demands and Appropriations and the Designation of the Minister Concerned, 2022-2023
मागण्या आणि विनियोजने यांची विभागवार सूची आणि संबंधित मंत्र्यांचे पदनाम, २०२२-२०२३

Designation of Minister	No. of Demand/ Appropriation मागणी किंवा विनियोजन क्रमांक	मंत्र्यांचे पदनाम
Co-operation, Marketing and Textiles Department The Minister for Co-operation The Minister for Marketing The Minister for Textiles	V-1 to V-6 V-1 to V-5 V-1 to V-5	सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग सहकार मंत्री पणन मंत्री वस्त्रोद्योग मंत्री
Higher and Technical Education Department The Minister for Higher and Technical Education The Minister for Technical Education	W-1,W-2,W-4 to W-6,W-9 W-3,W-6 to W-8	उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री तंत्र शिक्षण मंत्री
Women and Child Development Department The Minister for Women and Child Development	X-1 to X-4	महिला व बाल विकास विभाग महिला व बालविकास मंत्री
Water Supply and Sanitation Department The Minister for Water Supply and Sanitation	Y-1 to Y-7	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग पाणी पुरवठा व स्वच्छता मंत्री
SKILL DEVELOPMENT, EMPLOYMENT AND ENTREPRENEURSHIP DEPARTMENT The Minister for Skill Development and Entrepreneurship	ZA-1 to ZA-3	कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता विभाग कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्री
Maharashtra Legislature Secretariat Maharashtra Legislature Secretariat	ZC-1 to ZC-3	महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
Tourism and Cultural Affairs Department The Minister for Cultural Affairs The Minister for Tourism	ZD-1 to ZD-3,ZD-5,ZD-6 ZD-4	पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग सांस्कृतिक कार्य मंत्री पर्यटन मंत्री
Minorities Development Department The Minister for Minorities Development and Wakf	ZE-1 to ZE-3	अल्पसंख्याक विकास विभाग अल्पसंख्याक विकास व वक्फ मंत्री
Marathi Language Department The Minister for Marathi Bhasha	ZF-1 to ZF-5	मराठी भाषा विभाग मराठी भाषा मंत्री
Other Backward Bahun Welfare Department The Minister for Other Backward Bahun Welfare	ZG-1 to ZG-5	इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री
Soil and Water Conservation Department The Minister for Soil and Water Conservation	ZH-1 to ZH-7	मृद व जलसंधारण विभाग मृद व जलसंधारण मंत्री